

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporära åtgärder vid verkställighet av straff och häktning till följd av covid-19-epidemin

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporära åtgärder vid verkställighet av straff och häktning till följd av covid-19-epidemin (RP 44/2021 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Lagutskottet (LaUB 4/2021 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lag:

Lag

om temporära åtgärder vid verkställighet av straff och häktning till följd av covid-19-epidemin

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs det om möjlighet att till följd av covid-19-epidemin till vissa delar avvika från verkställigheten av straff enligt fängelselagen (767/2005) och lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015) samt från verkställigheten av häktning enligt häktningslagen (768/2005).

2 §

Begränsning eller inställande av sysselsättning i fängelset

Om de åtgärder för att förhindra spridning av covid-19-epidemin som fängelselagen, häktningslagen och lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) möjliggör redan har vidtagits och det är uppenbart att de inte är tillräckliga, kan det i ett fängelse eller på en fängelseavdelning, till

Riksdagens svar RSv 64/2021 rd

den del och i den utsträckning som det är nödvändigt för att förhindra spridning av sjukdomen och för att säkerställa att verkställigheten av fängelse är säker för samhället, personalen och fångarna på det sätt som förutsätts i 1 kap. 3 § 2 mom. i fängelselagen, införas begränsningar avseende

- 1) ordnande av sysselsättning enligt 8 kap. 3 § i fängelselagen,
- 2) utbildning enligt 8 kap. 8 § i fängelselagen, med undantag av studier enligt lärokursen för den grundläggande utbildningen,
- 3) ordnande av fritidsverksamhet enligt 11 kap. 1 § och deltagande i fritidsverksamhet enligt 11 kap. 2 § i fängelselagen,
- 4) tillträde till bibliotek enligt 11 kap. 4 § i fängelselagen.

Om det är uppenbart att begränsningarna enligt 1 mom. inte är tillräckliga för att säkerställa de mål som avses i det momentet, kan de sysselsättningar som nämns där som en sista utväg ställas in helt och hållet till den del det är nödvändigt för att förhindra spridning av sjukdomen och för att säkerställa att verkställigheten av fängelse är säker för samhället, personalen och fångarna på det sätt som förutsätts i 1 kap. 3 § 2 mom. i fängelselagen. Samtliga i 1 mom. avsedda sysselsättningar i ett fängelse eller på en fängelseavdelning kan ställas in helt och hållet endast i de situationer som avses i 4 mom.

Ett beslut enligt 1 och 2 mom. får fattas om

- 1) incidensen av bekräftade smittfall inom det sjukvårdsdistrikts område där fängelset eller fängelseavdelningen ligger är minst 50 per 100 000 invånare under de senaste 14 dagar för vilka information finns att tillgå, och
- 2) det inom den kommuns eller det sjukvårdsdistrikts område där fängelset eller fängelseavdelningen ligger konstateras sjukdomskluster vars smittkedjor inte kan spåras tillförlitligt och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för spridning av nya fall av smitta inom området.

Trots det som föreskrivs i 3 mom. får ett beslut enligt 1 och 2 mom. fattas också när covid-19-smitta har konstaterats hos en betydande del av fångarna eller personalen i det fängelse som beslutet gäller och smittfallen enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för spridning av nya fall av smitta i fängelset, och åtgärder för begränsning eller inställande inte kan undvikas genom beslut om karantän enligt 60 § i lagen om smittsamma sjukdomar.

Enheten för hälso- och sjukvård för fångar ska på eget initiativ eller på begäran av Brottsåpföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet lämna en i 3 och 4 mom. avsedd sakkunnigbedömning till centralförvaltningsenheten. Enheten för hälso- och sjukvård för fångar ska för sin egen bedömning höra samkommunen för det sjukvårdsdistrikt inom vars område det aktuella fängelset ligger eller Institutet för hälsa och välfärd.

Ett beslut enligt 1 mom. får fattas för högst en månad och ett beslut enligt 2 mom. för högst två veckor åt gången. Åtgärderna för begränsning eller inställande ska avslutas genast när de inte är nödvändiga med tanke på bekämpningen av sjukdomen och med tanke på de förutsättningar för verkställighet av fängelse som anges i 1 kap. 3 § 2 mom. i fängelselagen.

Vid prövningen av huruvida en åtgärd för begränsning eller inställande är nödvändig och av hur länge en åtgärd ska pågå och huruvida den ska upphöra ska Enheten för hälso- och sjukvård för fångar höras.

Det som föreskrivs i 1—7 mom. tillämpas också på deltagande i sysselsättning enligt 4 kap. 1 § i häktningsslagen, deltagande i fritidsverksamhet enligt 7 kap. 1 § i den lagen och tillträde till bibliotek enligt 7 kap. 3 § i den lagen.

Riksdagens svar RSV 64/2021 rd

3 §

Begränsning eller inställande av besök hos fångar

Om de åtgärder för att förhindra spridning av covid-19-epidemin som fängelselagen, häktningsslagen och lagen om smittsamma sjukdomar möjliggör redan har vidtagits och det är uppenbart att de inte är tillräckliga, kan det i ett fängelse eller på en fängelseavdelning, till den del och i den utsträckning som det är nödvändigt för att förhindra spridning av sjukdomen och för att säkerställa att verkställigheten av fängelse är säker för samhället, personalen och fångarna på det sätt som förutsätts i 1 kap. 3 § 2 mom. i fängelselagen, införas begränsningar avseende besök enligt 13 kap. i fängelselagen, med undantag för besök av barn enligt 5 § och besök av ombud enligt 6 § i det kapitlet.

Om det är uppenbart att de begränsningar som avses i 1 mom. inte är tillräckliga för att säkerställa de mål som avses i det momentet, kan besök som avses i 13 kap. i fängelselagen som en sista utväg ställas in helt och hållet till den del det är nödvändigt för att förhindra spridning av sjukdomen och för att säkerställa att verkställigheten av fängelse är säker för samhället, personalen och fångarna på det sätt som förutsätts i 1 kap. 3 § 2 mom. i fängelselagen. Övervakade besök enligt 13 kap. 3 § i fängelselagen, besök av barn enligt 5 § i det kapitlet, besök av ombud enligt 6 § i det kapitlet och övervakade besök fångar emellan enligt 7 § i det kapitlet får dock inte ställas in.

Det som i 2 § 3—7 mom. föreskrivs om beslut tillämpas också på begränsning och inställande av besök som avses i 1 mom. i denna paragraf, dock så att den incidens av bekräftade smittfall som avses i 2 § 3 mom. 1 punkten ska vara minst 25 per 100 000 invånare.

Det som föreskrivs i 1—3 mom. tillämpas också på besök enligt 9 kap. i häktningsslagen. Besök av barn enligt 3 § i det kapitlet och besök av ombud enligt 4 § i det kapitlet får dock inte begränsas eller ställas in, och övervakade besök enligt 1 § i det kapitlet samt övervakade besök fångar emellan enligt 5 § i det kapitlet får inte ställas in.

Besök hos fångar och häktade som inte fyllt 18 år får inte begränsas eller ställas in.

4 §

Begränsning eller inställande av permission för fångar

Om de åtgärder för att förhindra spridningen av covid-19-epidemin som fängelselagen, häktningsslagen och lagen om smittsamma sjukdomar möjliggör redan har vidtagits och det är uppenbart att de inte är tillräckliga, kan det i ett fängelse eller på en fängelseavdelning, till den del och i den utsträckning som det är nödvändigt för att förhindra spridning av sjukdomen och för att säkerställa att verkställigheten av fängelse är säker för samhället, personalen och fångarna på det sätt som förutsätts i 1 kap. 3 § 2 mom. i fängelselagen, införas begränsningar avseende permission enligt 14 kap. i fängelselagen, med undantag för permission av synnerligen viktigt skäl enligt 5 § i det kapitlet.

Om det är uppenbart att de begränsningar som avses i 1 mom. inte är tillräckliga för att säkerställa de mål som avses i det momentet, kan permissioner som avses i 14 kap. i fängelselagen som en sista utväg ställas in helt och hållet till den del det är nödvändigt för att förhindra spridning av sjukdomen och för att säkerställa att verkställigheten av fängelse är säker för samhället, personalen och fångarna på det sätt som förutsätts i 1 kap. 3 § 2 mom. i fängelselagen. Permission av synnerligen viktigt skäl enligt 14 kap. 5 § i fängelselagen får dock inte ställas in.

Riksdagens svar RSV 64/2021 rd

Det som i 2 § 3—7 mom. föreskrivs om beslut tillämpas också på begränsning och inställande av permission som avses i 1 mom., dock så att den incidens av bekräftade smittfall som avses i 2 § 3 mom. 1 punkten ska vara minst 25 per 100 000 invånare.

Permission för fångar som inte fyllt 18 år får inte begränsas eller ställas in.

5 §

Begränsningarnas och inställandenas konsekvenser för beslut som berör fångar

På grundval av ett beslut enligt 2—4 § kan, medan beslutet är i kraft, ett beslut enligt 8 kap. 4 § i fängelselagen om placering av en fånge i sysselsättning ändras, ett tillstånd som sökts med stöd av 8 kap. 6 eller 9 § i den lagen vägras eller ett redan beviljat tillstånd återkallas, ett besök enligt 13 kap. 4 eller 7 § i den lagen vägras eller ett redan beviljat besök återkallas och permission enligt 14 kap. 2, 4 eller 6 § i den lagen vägras eller redan beviljad permission återkallas, om det är nödvändigt för att förhindra spridning av sjukdomen och för att säkerställa att verkställigheten av fängelse är säker för samhället, personalen och fångarna på det sätt som förutsätts i 1 kap. 3 § 2 mom. i fängelselagen.

Det som bestäms i 1 mom. tillämpas också på beslut enligt 4 kap. 1 § och 9 kap. 2 och 5 § i häktningsslagen.

6 §

Vissa arrangemang i fängelset när ett beslut om begränsning eller inställande är i kraft

Om sysselsättning i fängelset är begränsad eller inställd på det sätt som avses i 2 §, kan sysselsättningsplikten enligt 8 kap. 2 § 1 mom. i fängelselagen fullgöras också i annan sysselsättning än sådan som främjar genomförandet av planen för strafftiden, i enlighet med vilket slag av ersätande sysselsättning som med beaktande av förhållandena kan ordnas i fängelset. Avvikelse från den normala sysselsättningsplikten påverkar inte den sysselsättningspenning eller lön som med stöd av 9 kap. 6 § i fängelselagen betalas till fångar.

Om normalt tillträde till bibliotek begränsas eller ställs in på det sätt som avses i 2 §, ska bibliotekstjänster för fångar och häktade ordnas på något annat sätt.

Om besök eller permissioner begränsas, ställs in eller återkallas på det sätt som avses i 3—5 §, ska fångar eller häktade, med avvikelse från 13 kap. 13 § 1 mom. i fängelselagen och 9 kap. 10 § 1 mom. i häktningsslagen, i den utsträckning det är möjligt tillåtas att via videolänk eller något annat lämpligt tekniskt kommunikationsmedel stå i kontakt även med någon annan än den som avses i de momenten och även i annat syfte än för bevarandet av kontakterna eller av något annat viktigt skäl. En förutsättning är dock att en häktads rätt till kontakter inte har begränsats med stöd av 4 kap. i tvångsmedelslagen (806/2011). I fråga om övervakning och avbrytande av kontakter samt återkallande av tillstånd till kontakter tillämpas vad som föreskrivs i 13 kap. 2 § 2 mom. och 8 och 9 § i fängelselagen och i 9 kap. 1 § 2 mom. och 6 och 7 § i häktningsslagen.

Riksdagens svar RSV 64/2021 rd

7 §

Begränsning av verkställigheten av samhällspåföljder

Om det till följd av covid-19-epidemin är nödvändigt för att säkerställa en ändamålsenlig verkställighet av straff, får det genom förordning av justitieministeriet föreskrivas att inledandet av verkställigheten av samhällstjänst, övervakningsstraff, villkorligt fängelse förenat med övervakning och ungdomsstraff begränsas under en viss tidsperiod. Begränsningen kan gälla alla eller endast en del av de nämnda samhällspåföljderna.

En förordning enligt 1 mom. får utfärdas högst för den tid denna lag är i kraft.

Oberoende av det som föreskrivs i 1 mom. ska verkställigheten av straff inledas, om ett utdömt straff annars skulle förfalla.

8 §

Uppskov med eller avbrott i verkställigheten av samhällspåföljder

Verkställigheten av ett straff som avses i 7 § får skjutas upp eller avbrytas för den tid verkställigheten av samhällspåföljden i fråga har begränsats på det sätt som avses i den paragrafen. När uppskov eller avbrott övervägs ska straffets innebörd, den dömdes personliga förhållanden och den återstående strafftiden beaktas.

Uppskov med eller avbrott i verkställigheten ska återkallas, om det framgår att det inte längre finns förutsättningar för uppskovet eller avbrottet.

Oberoende av det som föreskrivs i 1 mom. ska verkställigheten av straff inledas, om ett utdömt straff annars skulle förfalla.

9 §

Konsekvenser av begränsning av, uppskov med och avbrott i verkställigheten av samhällspåföljder

Den tid för vilken inledandet av verkställigheten av domen ändras, skjuts upp eller avbryts med stöd av 7 eller 8 § ska inte inräknas i strafftiden. Denna tid beaktas inte heller vid beräkningen av den maximitid för verkställighet eller den maximitid för uppskov eller avbrott som avses i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

10 §

Beslutanderätt

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar om begränsningar och inställanden enligt 2—4 §. Innan ett beslut fattas ska Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet ge direktören för det fängelse eller direktörerna för de fängelser som är föremål för beslutet tillfälle att framföra sina synpunkter på beslutets nödvändighet och innehåll.

Om ett beslut enligt 1 mom. inte tål uppskov kan fängelsedirektören eller den jourhavande tjänsteman inom brottspåföljdsregionen som avses i 1 kap. 9 § i fängelselagen, med avvikelse

Riksdagens svar RSV 64/2021 rd

från 1 mom., besluta om begränsningar eller inställanden, varefter ärendet omedelbart ska lämnas över till Brottsförhållningsmyndighetens centralförvaltningsenhet för avgörande i enlighet med 1 mom. Innan fängelsedirektören eller den jourhavande tjänsteman inom brottsförhållningsregionen som avses i 1 kap. 9 § i fängelselagen fattar beslut ska han eller hon höra en läkare i tjänsteförhållande vid Enheten för hälso- och sjukvård för fångar eller den läkare i tjänsteförhållande som i kommunen eller i samkommunen för sjukvårdsdistriktet ansvarar för smittsamma sjukdomar angående beslutets nödvändighet. Hörandet ersätter den sakkunnigbedömning som avses i 2 § 5 mom.

När ett beslut enligt 2—4 § är i kraft, fattas beslut enligt 5 § och 6 § 3 mom. av fängelsedirektören eller av en säkerhetsansvarig eller sysselsättningsansvarig.

Direktören för byrån för samhällspåföljder beslutar om uppskov med eller avbrott i verkställigheten och återkallande av uppskov och avbrott enligt 8 §.

11 §

Ändringssökande

Ett beslut som Brottsförhållningsmyndighetens centralförvaltningsenhet har fattat med stöd av 2—4 § får överklagas genom besvär. Omprövning av ett beslut som har fattats av fängelsedirektören med stöd av 10 § 2 mom. får inte begäras och beslutet får inte heller överklagas genom besvär.

På ett beslut enligt 5 § eller 6 § 3 mom. som har fattats av fängelsedirektören eller av en säkerhetsansvarig eller sysselsättningsansvarig tillämpas det som i 20 kap. 1 och 2 § i fängelselagen och 15 kap. 1 och 2 § i häktningsslagen föreskrivs om rätt att söka ändring. På ett beslut enligt 8 § av direktören för byrån för samhällspåföljder tillämpas det som i 86 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder bestäms om rätt att söka ändring.

Vid sökande av ändring tillämpas i övrigt 20 kap. 3—5, 7 och 8 § i fängelselagen samt 87—89, 91 och 92 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

12 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 oktober 2021.

Riksdagens svar RSv 64/2021 rd

Helsingfors 21.5.2021

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare